

Lisäselvitys eduskunnan lakivaliokunnalle HE:n 232/2020 vp asiantuntijakuulemisen 16.2.2021 johdosta

1. HE:n 232/2020 vp johdosta eduskunnan lakivaliokunnassa 16.2.2021 järjestetyssä asiantuntijakuulemisessa muun muassa allekirjoittaneelta pyydettiin kirjallista lisäselvitystä koskien kysymystä siitä, tuleeko Pekingin yleissopimuksen 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu uhkausta tehdä yleissopimuksen 1 artiklan 1 a–d ja f–h alakohdassa tai 2 kohdassa tarkoitettu rikos koskeva kriminalisointivelvoite asianmukaisesti katetuksi rikoslain (39/1889) laitonta uhkausta koskevalla 25 luvun 7 §:n ja perätöntä vaarailmoitusta koskevalla 34 luvun 10 §:n säännöksellä. Pyydettyinä lisäselvityksenä esitän kunnioittavasti seuraavan.

2. Terrorismirikokseksi tulee esimerkiksi EU:ssa annetun terrorismin torjuntaa koskevan direktiivin (EU) 2017/541 3(1)(j) artiklan mukaan lukea artiklan a–i alakohdassa tarkoitettulla teolla uhkaaminen. Vastaavanlainen velvoite sisältyi aiemman EU:n terrorismirikospuitepäätöksen 1(1)(i) artiklaan. Näitä velvoitteita kansallisesti voimaansaattaessa laitonta uhkausta ja perätöntä vaarailmoitusta koskevan säännöksen on katsottu osaltaan kattavan uhkausta koskevan kriminalisointivelvoitteen (HE 30/2018 vp, s. 32 ja HE 188/2002 vp, s. 6–7). Vastaavasti katsotaan nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä (s. 16–17). Käsitystä, jonka mukaan laitton uhkaus ja perätön vaarailmoitus kattavat terrorismirikoksella uhkaamista koskevan kriminalisointivelvoitteen joko kokonaan tai osaksi voidaan näin nähdäkseni pitää vakiintuneena. Lisäksi on huomattava, että uhkaus voi olla myös tietyn muun rikoksen tekotapa. Esimerkiksi liikennetuhotyötä koskevan rikoslain 34 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa uhkaus on mainittu tekotapana, jolla voi olla myös merkitystä tällaisia kriminalisointivelvoitteita kansallisesti arvioitaessa.

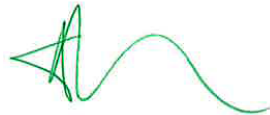
3. On sinänsä totta, että esimerkiksi laitonta uhkausta koskeva säännös on alun perin laadittu muunlaista rikollista toimintaa kuin terrorismia silmällä pitäen. Säännös on rikoslaissa myös rikoslain kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa uudistetussa muodossaan (578/1995). Laitonta uhkausta koskeva säännös on sinänsä sanamuodoltaan melko avoin ja sen kattama rangaistavan käyttäytymisen ala on melko laaja, joskin selvää sinänsä on, että säännös on sanamuotonsakin mukaisesti ennen muuta tarkoitettu koskemaan tilannetta, jossa henkilö uhkaa toista aseella tai rikoksella. Tästä huolimatta säännöstä voidaan sen sanamuoto huomioon ottaen soveltaa myös terrorismiin liittyviin tekoihin, joilla usein kuitenkin liittyynee edellä mainittua laajempi uhkaamista koskeva ulottuvuus.

4. Saattaisi olla perusteltua käynnistää laitonta uhkausta koskevaa säännöstä koskeva laajempi uudistamistyö, jossa ei välttämättä olisi tarkoituksenmukaista rajautua vain laitonta uhkausta koskevan säännöksen uudistamiseen vaan myös laajemmin selvittää uhkaamisella tai esimerkiksi pakottamalla toteutettujen tekojen rangaistavuutta ja sitä, miten tämänkaltaisista teoista voitaisiin tarkoituksenmukaisimmin rikosoikeudellisesti säätää. Uudistustyössä olisi nähdäkseni perusteltua ottaa huomioon myös verkkoympäristössä toteutettuihin tekoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet. Nähdäkseni kuitenkin HE:n 232/2020 vp käsittelyn yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista alkaa arvioida, minkälaisia muutoksia laitonta uhkausta koskevaan säännökseen olisi mahdollisesti syytä toteuttaa. On ensinnäkin nähdäkseni mahdollista katsoa esityksessä esitetyin perustein, että Suomen lainsäädäntö täyttää Pekingin sopimuksen 1 artiklan 3 kohdassa asetetun velvoitteen. Toiseksi laajempia rikoslainsäädäntöön toteutettavia uudistuksia on arvioitava

ensisijaisesti kansallisin perustein ja laitonta uhkausta koskevan säännöksen mahdolliset muutostarpeet ovat nähdäkseni tällaisia. Laitonta uhkausta koskevan säännöksen uudistamistarpeita arvioitaessa on otettava myös huomioon eduskunnan käsiteltävänä oleva HE 226/2020 vp, jossa ehdotetaan muutosta laittoman uhkauksen syyteoikeutta koskevaan sääntelyyn.

5. Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunnan saattaisi kuitenkin olla syytä arvioida, olisiko sen tarpeen HE:stä 232/2020 vp antamassaan mietinnössä todeta, että laitonta uhkausta koskevan säännöksen suhdetta kansainvälisten ja eurooppalaisten velvoitteiden terrorismirikoksella uhkaamista koskeviin velvoitteisiin olisi syytä arvioida. Vastaavasti valiokunnan saattaisi olla syytä HE:n 226/2020 vp käsittelyn yhteydessä todeta, että oikeusministeriön olisi syytä laajemmin selvittää laitonta uhkausta koskevaan säännökseen mahdollisesti liittyviä muutostarpeita.

Espoossa 17.2.2021

Sakari Melander
Professori